

Emigdi Subirats
escriptor

Tomàs Bosque canta Desideri Lombarte és una gran aportació cultural que eleva la poesia de Desideri Lombarte a una nova dimensió. Aquest llibre-disc, que inclou deu cançons, ha estat editat per l'Associació Cultural del Matarranya (ASCUMA), amb la col·laboració de diverses institucions com l'Institut d'Estudis del Baix Cinca-IEA, Rolde de Estudios Aragoneses, l'Ajuntament de Pena-roja, el Grupo de Acción Local Bajo Aragón-Matarraña, la Comarca del Matarranya/Matarraña i l'Institut de Estudios Turolenses.

Tomàs Bosque és un cantautor reconegut i un gran admirador de la poesia de Desideri Lombarte. Va començar la seua carrera musical als anys setanta formant part del moviment de la Nova Cançó Aragonesa que encapçalava el mític José Antonio Laborata. Probablement va ser el primer cantautor franjolí que interpretà en català. Van ser força conegudes les seues composicions que abordaven els problemes del món agrari i la difícil situació del català a la Franja de

Ponent. El seu primer àlbum, *Cuando los tiempos vienen mejores* (1977), incloïa dos temes en català. Amb una carrera dedicada a la música i a la promoció de la cultura catalana a l'Aragó, Bosque ha estat un defensor incansable de la llengua catalana a la Franja de Ponent. La seua obra no només destaca per la seua qualitat musical, sinó també pel seu compromís amb la preservació i la promoció de la llengua i la cultura catalanes en una regió on sovint han estat marginades.

Alguns dels poemes de Desideri Lombarte que es poden trobar en aquest CD són:

"La cançó de la terra": Un poema que celebra la bellesa i la vitalitat de la natura, destacant la seua importància per a la vida humana.

"L'arbre": Reflexiona sobre la simbologia de l'arbre com a metàfora de la vida, les arrels i el creixement.

"La mar": Descriu la immensitat i la misteriosa profunditat del mar, evocant sentiments d'admiració i respecte.

"El vent": Captura la força i la llibertat del vent, que es mou sense restriccions i ens connecta amb altres llocs i persones.

Es tracta d'una autèntica simbiosi de Música i Poesia. El disc està format per dues cançons seues, que obren i tanquen, i entremig hi ha vuit poesies de Lombarte. Cada cançó del CD és una interpretació personal de la poe-

sia original de Lombarte. Tomàs Bosque ha aconseguit fusionar la música amb la paraula, creant una simbiosi que permet als oients endinsar-se en els sentiments i les emocions que transmeten els poemes. Aquesta obra no només és un homenatge a Lombarte, sinó també una celebració de la cultura i la llengua catalana a la Franja de Ponent.

Natural de la Codonyera, un dels últims bastions de la llengua catalana en aquesta regió. Durant els anys posteriors a la guerra, el català va continuar sent la llengua habitual a les llars, malgrat les dificultats i les polítiques de repressió lingüística. A la Codonyera el català era omnipresent en la vida quotidiana. Els xiquets creixien parlant català a casa i al carrer, tot i que a l'escola l'ensenyament es feia en castellà. Ell mateix recorda com la seua iaia no sabia parlar castellà, un fet que il·lustra la profunditat de l'arrelament del català en la població. També destaca que, quan era xiquet, escrivia frases en català, mantenint viva la llengua escrita en un context on aquesta pràctica no era habitual.

El següent i històric poema és una clara mostra de la fidelitat de Tomàs Bosque a la llengua catalana la del Matarranya:

Lluït i blanc és lo meu idioma, / fet de música i combats, / en centúries passades de paraules. / De lluny ens ve la veu a go-

la / i anomenem les plantes i animals / encertades lletres heretades. / Escriure, no escrivim encara prou: / ens van furtar les plomes fa vuit segles. / Diuen els que no ho saben tot / i els que hi saben ben poc, / que esta llengua és basta. / Oh! per favor, savis de cagalló, / opineu si voleu, / arremen-

gueu-tos i descobrirem vostres misèries. / Vols dir, amic cantor, / que el vostre Chappureau de l'Aragó, / és clara llengua, és català del bo? / Així mateix, respectable senyor, / veniu només al Guadalupe, / i els camperols d'allí, / sens cap esforç, / us donaran una lliçó.

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya

